

RIB-nummer 2019 –
Datum 21 mei 2019
Onderwerp Planning van besluitvorming toekomstige rol en positie WSD en tussentijdse evaluatie cafetariamodel
Zaaknummer Z18 - 195178
Documentnr. UIT/19 - 300783

1 Inleiding

Door de invoering van de Participatiewet is de instroom in de Sociale Werkvoorziening (SW) gestopt. Hierdoor beraden de 10 deelnemende gemeenten in de Gemeenschappelijke Regeling (GR) zich over een gewenste toekomstige rol en positie van WSD in het sociale domein. Om ervaring op te doen met de verschillende vormen van samenwerkingen zijn de gemeenten en WSD aan het experimenteren met prototypen. Vught heeft de keuze gemaakt voor het Cafetariamodel. Meierijstad en Haaren proberen het Participatiebedrijf uit en de overige gemeenten werken met het prototype 3D-ketensamenwerking. Een korte toelichting van de prototypen vindt u in de bijlage.

Met het bestuur van WSD en de gemeenteraden is afgesproken dat zij eind 2019 een besluit nemen over de gewenste toekomstige rol en positie van WSD. In deze raadsinformatiebrief nemen we u mee in de tijdslijn en lichten we de aangepaste planning toe. Daarnaast leest u ook over de tussentijdse evaluatie die in december 2018 heeft plaatsgevonden. Deze informatie ontvangt u nu, zodat we u integraal kunnen informeren.

2 Voorgeschiedenis

In maart 2017 heeft u ingestemd met de keuze voor het cafetariamodel. Vervolgens bent u in februari 2018 geïnformeerd over de stand van zaken rondom het prototype. WSD heeft in november 2018 een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd voor alle raden waarin de drie prototypen en de ervaringen hiermee centraal stonden.

3 Inhoudelijk

Aanleiding

Eerder is afgesproken dat het Algemeen Bestuur van WSD eind 2019 een besluit neemt over de toekomstige koers. Bij veel gemeenten heeft echter de opstartfase van de prototypen meer tijd gekost dan gepland. Bij een ongewijzigde datum van besluitvorming betekent dit dat er weinig tijd overblijft in de uitvoeringsfase. In deze fase doen we de belangrijkste inzichten voor onze inwoners op. De wens leeft daarom bij de meerderheid van de gemeenten om het volledige eerste half jaar van 2019 nog te benutten om ervaringen op te doen met de prototypen. Besluitvorming eind 2019 is daarom niet reëel.

Gewijzigde datum van besluitvorming

Tijdens de vergadering van 20 maart 2019 heeft het Dagelijks Bestuur besloten in te stemmen met een gewijzigde datum voor besluitvorming. Het besluit over de toekomstige rol en positie van WSD

wordt hiermee verschoven naar maart 2020. Hierbij zijn de belangrijkste overwegingen dat de stappen die nog gezet moeten worden nodig zijn om uiteindelijk tot een evenwichtig en gedragen besluit te komen.

Processtappen tot aan besluitvorming

Het bestuur acht een aantal processtappen noodzakelijk om de ervaringen binnen de prototypen in een juist kader te plaatsen voor de besluitvorming. Het gaat dan om onderling vergelijkbare indevaluaties van alle experimenten en diepte-interviews met stakeholders bij alle gemeenten om de conclusies en keuzes naar aanleiding van de ervaringen binnen het prototype te bespreken. Ook wordt een raadsinformatiebijeenkomst georganiseerd om de raden van de deelnemende gemeenten op de hoogte te brengen van de indevaluaties. Deze raadsinformatiebijeenkomst is op 26 juni 2019 in de avond in Best. U ontvangt hiervoor nog een uitnodiging, maar de datum kunt u alvast noteren. Ook de Adviesraad Sociaal Domein is hiervoor uitgenodigd.

Op basis van bovengenoemde stappen stelt de Commissie Participatie naar Vermogen 2.0¹ een notitie op waarin de rode draad uit het voorgaande beschreven wordt. Deze notitie wordt in het najaar van 2019 tijdens een raadsinformatiebijeenkomst voor alle raden gepresenteerd en besproken. Hierna zal uw raad, via het college, verzocht worden om zijn zienswijze te geven op de notitie. Deze zienswijze dient als input om in het voorjaar van 2020 tot een besluit te komen van het Algemeen Bestuur. Ook wordt in het najaar de Adviesraad Sociaal Domein formeel om advies gevraagd. In Vught is de Adviesraad al geruime tijd bij het proces betrokken

Transitiearrangement gedurende verlenging

De 10 deelnemende gemeenten hebben met WSD het zogenaamde Transitiearrangement afgesproken. Dit arrangement houdt in dat een deel van het beschikbare participatiebudget wordt benut bij WSD voor het begeleiden van inwoners die met loonkostensubsidie aan het werk zijn. Afgesproken is dat dit Transitiearrangement wordt gecontinueerd tot het besluit inzake de koers WSD wordt geëffectueerd.

Tussentijdse evaluatie

In december 2018 heeft een tussentijdse evaluatie plaatsgevonden per pilot. De tussenevaluatie is uitgebreider dan de drie thema's die in de raadsinformatiebrief van februari 2018 werden genoemd. U leest daarom eerst een samenvattende terugkoppeling per thema, daarna in het kort de belangrijkste bevindingen vanuit Vught en vervolgens de algemene bevindingen uit de evaluaties van de tien gemeenten. De volledige tussentijdse evaluatie van Vught vindt u in de bijlage.

Vught:

Vanaf september 2017 zijn we van start gegaan met onze pilot cafetariamodel. Zoals in de eerdere raadsinformatiebrief beschreven, hebben we toen intensief samengewerkt binnen het OVO-cluster (Oirschot, Vught en Oisterwijk). Vanaf maart 2018 heeft Vught een eigen projectleider aangesteld. Hij heeft het stokje overgenomen van de twee projectleiders die namens het OVO-cluster waren aangesteld. Met de keuze voor een eigen projectleider hebben we de focus gelegd op de Vughtse pilot. De samenwerking binnen het cluster is nu ondersteunend aan onze eigen pilot en dient vooral voor kennisdeling. Daarnaast vertegenwoordigt Vught de andere twee gemeenten in de Commissie Participatie naar Vermogen 2.0. Dit wordt bij de aanbevelingen op de laatste pagina toegelicht.

¹ een afvaardiging van bestuurders en betrokken ambtenaren (van gemeenten en WSD)

Kwaliteit

Rondom dit thema is het voor Vught van belang om (beter) zicht te krijgen op de unieke toegevoegde waarde van WSD voor onze inwoners. Welke ontwikkeling maken onze inwoners door?

WSD heeft veel ervaring en is succesvol in het langdurig bieden van werkplekken en begeleiden van mensen met een loonwaarde van 30% tot 80%. De veronderstelling van een Cafetariamodel is die van vraag en aanbod. De reeds aangeboden en ingekochte producten van WSD blijven behouden en daarnaast wordt geëxperimenteerd met nieuwe dienstverlening en vormen van samenwerken. Vught wil dat geen enkele inwoner tussen wal en schip valt. Na een analyse van de doelgroep, Participatiewet en WMO, is gekozen om de focus te leggen op een kleine groep inwoners waarvoor op dat moment geen passend aanbod is. Tijdens de experimenteerfase blijkt dat dit een groot aanpassingsvermogen vergt van WSD. De manier van ontwikkelen en uitvoeren is nieuw en de bestaande samenwerking maakt het lastig om te experimenteren met een pure inkooprelatie. Vught wil verleid worden en verwacht een proactieve opdrachtnemer. WSD is meer thuis in het gezamenlijk ontwikkelen en uitvoeren en geeft toe vooral die rol te ambiëren.

De nieuwe dienstverlening, Planregie en Ontwikkelingsgerichte Dagbesteding, beoogt maatwerk door het koppelen van een planregisseur aan een inwoner en met in verhouding veel individuele tijd en aandacht om het ontwikkel- en arbeidspotentieel in kaart te brengen en waar mogelijk de inwoner toe te leiden naar een passende vorm van reguliere en lokale participatie. De voorlopige resultaten zijn gemixt. Positief zijn de individuele tijd, aandacht en veelvuldige en directe uitwisseling van informatie over de inwoner tussen planregisseur en klantmanagers. Een aantal deelnemers verricht werkzaamheden, hoofdzakelijk in een beschermde omgeving. De terugkoppeling op managementniveau, de inhoud en beschikbaarheid van rapportages en reguliere participatie verdienen aandacht. Omdat relatief laat in de experimenteerfase voldoende deelnemers instromen om tot een gedegen evaluatie te komen, wordt de komende periode gebruikt om dieper op de resultaten in te gaan.

Maatschappij

Inwoners zijn leidend in onze pilot. Het gaat er uiteindelijk om hoe zij de dienstverlening van WSD ervaren. We onderzoeken hoe de dienstverlening van WSD aansluit op de behoefte van onze inwoners en op die van ons als gemeente (maatwerk).

Lokaal zorgt Wegwijs+ voor een succesvolle samenwerking tussen organisaties. Inwoners kunnen met hun vragen terecht bij de gemeente en worden snel geholpen. In de experimenteerfase willen we de lokale en regionale uitvoeringspraktijk samenbrengen. Met WSD is een brede verkenning gemaakt en zijn de verschillende mogelijkheden in kaart gebracht. Wel blijkt dat de verwevenheid van WSD en de lokale uitvoering groter is dan aanvankelijk zichtbaar. Eén van de mogelijkheden is dat we vanaf begin 2019 zijn gaan samenwerken met het Adviespunt Social Return van WSD om onze uitvoering van Social Return te intensiveren. De vraag ligt nog voor of we andere mogelijkheden gaan onderzoeken om de regionale uitvoeringspraktijk te verweven met de lokale, zoals een uitbreiding van kringloopwinkel Het Goed naar Vught.

Financiën

Past de dienstverlening die Vught wenst van WSD binnen de financiële kaders van zowel de gemeente als WSD?

OVO-gemeenten en WSD hebben met zowel bestuurlijke als ambtelijke betrokkenheid verschillende gesprekken gevoerd om zicht te krijgen op verschillende toekomstscenario's. Ten behoeve van die gesprekken heeft Vught een totaaloverzicht gemaakt van re-integratiegelden en de verhouding tussen lokale en regionale bestedingen. Het overzicht brengt duidelijk in beeld dat Vught waarde hecht aan beide uitvoeringspraktijken:

- Van het totale re-integratiebudget wordt tussen de 70% en 84% (meerjarig) besteed bij WSD,
- De besteding bij WSD (excl. Wsw) komt overeen, of is groter dan het re-integratiebudget nieuwe doelgroepen. De besteding van dit deel van het budget bij WSD is het transitiearrangement.
- 38% tot 55% (meerjarig) van het re-integratiebudget wordt besteed aan de lokale uitvoeringspraktijk, met het budget dat we bij WSD besteden komen we uit op een overschrijding van de rijksbijdrage. Wat we tekort komen vullen we volgens afspraak aan uit onze lokale middelen.

Dit overzicht vormt de basis om samen met WSD toekomstscenario's in kaart te brengen.

Door de relatief kleine groep deelnemers aan de ontwikkelde dienstverlening is het nog niet duidelijk of er innovatieve financieringsvormen kunnen worden gemaakt. Voor meer details over de Vughtse pilot verwijzen we u naar de tussentijdse evaluatie in de bijlage.

De evaluaties van alle tien de gemeenten hebben de onderstaande bevindingen en bijbehorend de onderstaande aanbevelingen opgeleverd. Deze aanbevelingen zijn overgenomen door het Dagelijks Bestuur van WSD.

Bevindingen uit tussentijdse evaluatie van alle WSD-gemeenten:

- Er zijn grote verschillen in voortgang tussen de deelnemende gemeenten in de uitvoering van het plan van aanpak;
- De lokale dynamiek en verschillen hebben invloed op de wijze waarop het prototype vorm en inhoud krijgt. Dit maakt het vergelijken van gemeenten (ook binnen hetzelfde prototype) lastig;
- Het uitvoeren van de prototypen bleek in veel gemeenten als een soort katalysator voor het interne proces van transformatie, met name binnen het prototype 3D Ketensamenwerking;
- Het aantal inwoners dat kennis heeft kunnen maken met nieuwe vormen van dienstverlening is nog beperkt;
- In vrijwel alle gemeenten heeft het experimenteren met de prototypen geleid tot nieuwe samenwerkingsverbanden, bijvoorbeeld tussen WSD en Vluchtelingenwerk, ROC's, zorgaanbieders etc.;
- In het verlengde van de prototypen zijn ook andere vormen van samenwerking tussen WSD en gemeenten ontstaan;
- Het onderscheid tussen de uiteenlopende prototypen lijkt wat te vervagen;
- Er is nog niets te zeggen over de financiële gevolgen van de verschillende prototypen.

Aanbevelingen voor alle WSD-gemeenten:

- Om in juli 2019 ook daadwerkelijk een onderbouwd advies te kunnen opleveren, is het van belang dat in de eerste helft van 2019 versnelling plaatsvindt binnen een aantal gemeenten. Met name het experimenteren in de uitvoering met dienstverlening voor inwoners vraagt aandacht.
- Gezien de diversiteit van uitvoering en de forse verschillen tussen gemeenten, is het van belang om in de eerste helft van 2019 gezamenlijk, gemeenten en WSD, aandacht te schenken aan de toekomstige samenwerkingsvarianten (taken, rollen, vormen, financiering ed.). Hiervoor is de commissie Participatie naar Vermogen 2.0 opgestart met hierin een mix van bestuurders en ambtenaren van een viertal WSD-gemeenten. Vught neemt zowel bestuurlijk als ambtelijk deel aan de commissie. Deze commissie bereidt de besluitvorming in maart 2020 voor en begeleidt ook dit proces.
- Om aan de vraag van de raadsleden tegemoet te komen, is aanbevolen een werkgroep op te starten met daarin enkele raadsleden en medewerkers van gemeenten en WSD om de bijeenkomsten voor raadsleden voor te bereiden. Deze werkgroep komt eind mei voor het eerst bij elkaar.

Burgemeester en wethouders van Vught,
de secretaris,

de burgemeester,

drs. H.C. de Visch Eybergen R.J. van de Mortel

Bijlage:

- Toelichting prototypen
- Tussentijdse evaluatie Vught